

Sławomir Godek

III Międzynarodowa Konferencja "Римское частное и публичное право : многовековой опыт развития европейского права", Jaroslavl-Moskwa, 25-30.6.2003 r.

Kwartalnik Prawa Publicznego 4/1, 351-355

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

III Międzynarodowa Konferencja
Римское Частное и Публичное Право:
Многовековой Опыт Развития Европейского Права
Jaroslavl–Moskwa, 25–30.6.2003 r.

W dniach 25–30.6.2003 r. w Jaroslavl i Moskwie odbyła się III Międzynarodowa Konferencja *Римское Частное и Публичное Право: Многовековой Опыт Развития Европейского Права*. Organizatorami konferencji byli: Wydział Prawa Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu im. M. W. Łomonosowa, Jaroslawski Państwowy Uniwersytet im. P. G. Demidova, Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, Centrum Badań nad Prawem Rzymskim (Moskwa), Uniwersytet w Sassari (Włochy), Centro Romanistico Internazionale (Włochy). W konferencji uczestniczyło kilkudziesięciu romanistów z Białorusi, Danii, Hiszpanii, Izraela, Niemiec, Polski, Rumunii, Rosji, Serbii, Ukrainy oraz Włoch.

Konferencję zainaugurowano 25.6. w murach obchodzącego dwusetną rocznicę istnienia Jaroslawskiego Państwowego Uniwersytetu im. P. G. Demidova. Konferencję otworzył i słowo wstępne wygłosił przewodniczący komitetu organizacyjnego prof. Jevgienij A. Suchanov. W sesji plenarnej z referatami wystąpili: prof. Antonino Metro (Uniwersytet w Mesynie, Włochy) – *Inst. 3.29.14 e la stipulatio praepostere concepta*; prof. S. A. Jegorov (Uniwersytet w Jaroslavl, Rosja) – *Lo studio e l'insegnamento del diritto romano nel Liceo giuridico Demidov di Jaroslavl*; prof. Witold Wołodkiewicz (Uniwersytet Warszawski) – *Jus commune europaeum – novum vel renovatum*; prof. Gennaro Franciosi (Uniwersytet Napoli II, Włochy) – *Una rilettura del Gaio di Antinoe*; prof. Maria Zabłocka (Uniwersytet Warszawski) – *Regulae iuris romani ad leges divinarum tabularum decem*; prof. Ditlev Tamm (Uniwersytet w Kopenhadze, Dania) – *Il diritto romano e i paesi nordici*.

Obrady podczas sesji popołudniowej toczyły się już w dwóch sekcjach, których prace poświęcone były: pierwszej – prawu rzymskiemu

od VIII w. p. n. e. do VI w. n. e., a drugiej – recepcji prawa rzymskiego od VI do XX w.

W sekcji pierwszej referaty wygłosili: prof. Alfons Karl Schmitt (Uniwersytet w Bielefeld, Niemcy) – *Die Schliebung des Ianus als Symbol. Epik, Historiographie Wirklichkeit*; prof. Andriej M. Smorčkov (Moskiewski Uniwersytet Pedagogiczny, Rosja) – *Auspici nel diritto pubblico della Roma arcaica*; prof. Julian Gonzalez-Fernandez (Uniwersytet w Sewilli, Hiszpania) – *Ius Latii, municipia Latina e leggi municipali*; prof. Valerij Tokmakov, (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Sul problema dei poteri militari dei consoli nel diritto pubblico di Roma arcaica*; prof. Aleksandra V. Karaseva (Uniwersytet Iwanowo, Rosja) – *La tecnica retorica come componente della strategia della difesa processuale nelle opere di Cicerone*; prof. Jaroslav V. Melniczuk (Uniwersytet im. Łomonosowa, Moskwa, Rosja) – *Lessico giuridico nei passaggi di cura morum dei censori romani*; dr Dmitrij J. Poldnikow (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Arra nel diritto romano classico*.

W sekcji drugiej wystąpili: prof. Jevgienij A. Krašeninnikov, (Uniwersytet w Jaroslawlu, Rosja) – *Sulla dottrina della cessio della rei vindicatio*; prof. Alfredo M. Rabello (Uniwersytet w Jerozolimie, Izrael) – *Il diritto privato israeliano fra il common law e il civil law: un laboratorio per l'Europa*; prof. Anton D. Rudokvas, (Sankt-Petersburski Instytut Prawniczy Generalnej Prokuratury, Rosja) – *Sulla difesa per interdictum del possesso nel diritto romano*; prof. Aleksandr I. Bibikov (Uniwersytet Iwanowo, Rosja) – *Ordinamento giuridico dei luoghi di seppellimento: la tradizione romana e l'attualità*; prof. Andriej A. Novikov, (Sankt-Petersburski Instytut Prawniczy Generalnej Prokuratury, Rosja) – *Il testamento condizionale nel diritto romano e nel diritto civile odierno*; dr Sławomir Godek, (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – *Sussidiarietà del diritto romano nel Terzo Statuto di Lituania del 1588*; prof. Natalia B. Sredinskaja (Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja) – *Iura in re aliena: proprietà fondiaria e usufrutto della terra nel Nord d'Italia durante i secc. XIV-XV*; prof. Sofia S. Safronova, (Saratowska Państwowa Akademia Prawa, Rosja) – *L'influenza del diritto romano sull'unificazione del diritto privato in Europa*; prof. Jevgienij O. Charitonov, (Odeska Państwowa Akademia Prawnicza) – *Il tipo europeo orientale della recezione del diritto romano*.

26.6. kontynuowano prace w salach Jaroslawskiego Uniwersytetu. W sesji przedpołudniowej w sekcji pierwszej wystąpili: prof. Stefan Link (Uniwersytet w Paderborn, Niemcy) – *„Römische Bürger” und „heste Bürger”. Wandlungen shies Privilegia*; prof. Anna A. Dvoretzkaja

(Państwowy Uniwersytet w Mińsku, Białoruś) – *Fatti giuridici nel diritto romano*; dr Tatiana L. Samsonova (Uniwersytet w Jakucku, Rosja) – *Cessazione dell’obbligazione nel diritto romano e nel diritto civile odierno di Russia*; prof. Massimo Miglietta (Uniwersytet w Turynie, Włochy) – *Brevi considerazioni intorno al metodo dialettico della scuola serviana*; prof. Jelena N. Velikanova (Uniwersytet w Jarosławlu, Rosja) – *Sistema costituzionale del Principato ai tempi di Tiberio (14–20d. C.)*; prof. Dmitrij A. Bratkin, (Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja) – *Esorcismo dal punto di vista del diritto romano: nuovi dati per l’interpretazione degli Atti. 16:16–19*; dr I. A. Kopylov (Państwowy Uniwersytet Humanistyczny w Moskwie, Rosja) – *La base giuridica del potere del re vandalo (problema dei rapporti tra elementi romani e germanici)*.

W sekcji drugiej referaty wygłosili: prof. Jan Zabłocki (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) – *Leges de plebiscitis (equiparazione dei plebiscita ai leges)*; prof. Nevenka Bogojević-Glušćević (Uniwersytet Czarnogóry) – *Le garanzie personali in Qatar (XIV secolo)*; prof. A.V. Vlasova, (Uniwersytet w Jarosławlu, Rosja) – *L’idea romana della causa e il problema della causa del contratto*; prof. Anna B. Vankova (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Nomocanoni slavi prima del XIII secolo: legislazione monasteriale e la sua recezione nel mondo slavo*; dr Anton V. Vošatko (Uniwersytet w Jarosławlu, Rosja) – *Responsabilità del cedens per i difetti dell’azione cedente secondo il diritto romano e il diritto odierno*.

W popołudniowej części obrad w sekcji pierwszej wystąpili: prof. Osvaldo Sacchi (Uniwersytet w Neapolu, Włochy) – *Suggestioni ancestrali e terminologia giuridica nella lustratio agri in Cato, De agri cultura, 141*; prof. Luciano Minieri (Uniwersytet w Neapolu, Włochy) – *Le „normative antiincendio” nel diritto romano tardoclassico e postclassico*; prof. Irina J. Jermolova (Państwowy Uniwersytet Humanistyczny w Moskwie, Rosja) – *Riflessione sul „problema dei barbari” nelle fonti giuridici romani*; dr Dmitrij A. Litvinov (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Sul carattere dei senatusconsulta dell’epoca repubblicana*.

W sesji popołudniowej w sekcji drugiej z wykładami wystąpili: prof. Aleksandr I. Sidorkin (Uniwersytet w Joškar-Ola, Rosja) – *L’influenza del diritto romano bizantino sulle norme penali russe antiche*; prof. Tomasz Giaro (Max-Planck Institut, Frankfurt, Niemcy) – *Tradizione giuridica dell’Europa Orientale*; prof. Nadjezda A. Selunskaja (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Diritto statutario nella provincia romana medievale: continuità della tradizione della civitas*; prof. J. L. Sarajeva, (Uniwersytet w Jarosławlu, Rosja) – *Diritto romano nel conte-*

sto della storiografia degli occidentalisti radicali russi; prof. Oleg A. Rodionov, (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Problema della recezione del diritto romano nella tradizione giuridica del tardo Impero Bizantino: il caso del Matteo Vlastor*; prof. Aleksandr V. Marej, (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Marchiatura d'infamia (enfamamiento) nella Castiglia medievale*; prof. Natalia A. Šadrina, *Sulla buona fede dell'usucapione secondo il diritto romano e il diritto russo odierno*; prof. Dmitrij G. Lavrov (Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja) – *Le obbligazioni da indebito arricchimento: storia e attualità*.

27.6. w sali konferencyjnej Uniwersytetu Jaroslawskiego odbyło się posiedzenie plenarne, zamykające pierwszą część konferencji. Wykłady wygłosili: prof. Carmella Russo Ruggeri, (Uniwersytet w Messynie, Włochy) – *L'acquisizione della prova per tormenta e le leges de maiestate*; prof. Carla Masi Doria (Uniwersytet w Neapolu) – *In tema di mutatio alvei e inundatio*; prof. Andriej A. Pavlov (Uniwersytet w Syktyvkar, Rosja) – *Polibio e Cicerone sul tribunato plebeo e il suo posto nel sistema costituzionale della Roma repubblicana*; dr Swietłana V. Aleksandrowskaja (Uniwersytet w Kubaniu, Rosja) – *Marco Tullio Cicerone: una concezione della lotta anticorruzione*; dr Piotr Nicyporuk, (Uniwersytet w Białymstoku) – *Terminologia giuridica romana per nasciturus*; prof. Ljudmiła P. Kučerenco (Uniwersytet w Syktyvkar, Rosja) – *Sul problema del ius Flavianum*; prof. Olga G. Kolosova, (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Aspetto sacrale nelle orationes degli oratori processuali del I sec. d. C.*; prof. Julia V. Narykova, (Uniwersytet w Stawropolu, Rosja) – *La proprietà fondiaria nel diritto romano*; prof. Leopoldo Tullio (Uniwersytet La Sapienza, Rzym, Włochy) – *I contratti di utilizzazione della nave*; prof. A. V. Zajkov (Uniwersytet Humanistyczny W Jekaterinburgu, Rosja) – *Possesso nel Codice delle leggi dell'Impero russo e la possessio romana: un tentativo d'interpretazione d'un paradosso terminologico*; prof. Oleg V. Aurov (Państwowy Uniwersytet Humanistyczny w Moskwie, Rosja) – *Le nozioni giuridiche romane „pactum” e „placitum” nella pratica giuridica del regno d'Asturia e Leone (VIII–XI sec.)*; prof. Olga V. Trofimova (Uniwersytet w Jaroslawlu, Rosja) – *La legislazione dei re francesi del XVI sec.: l'eredità giuridica romana e il diritto consuetudinario medioevale*; prof. Elena I. Solomatina (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Per il problema della forma legittima e illegittima del governo personale nella Grecia arcaica*.

Kolejne dwa dni przeznaczono na turystykę. Uczestnicy konferencji zwiedzili Rostów, Nowogród, Zagorsk i Moskwę.

Obrazy wznowiono 30 czerwca w gmachu Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie. Prace w sesji przedpołudniowej toczyły się w sek-

cyjach. W sekcji pierwszej wystąpili: prof. Viera V. Dementieva (Uniwersytet w Jarosławlu, Rosja) – *„Costituzione di Roma”: problema della correttezza giuridica e storica del termine*; prof. A. Malenica (Uniwersytet w Nowym Sadzie, Serbia) – *Appunti sul concetto di ius secondo le Institutiones e il Libro primo dei Digesta di Giustiniano*; prof. Aleksandr L. Smyšliajev (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *Popolo, potere, legge nella Roma tardorepubblicana (a proposito della concezione di F. Millar)*; prof. Inna A. Gvozdeva (Uniwersytet im. Łomonosowa, Moskwa, Rosja) – *Le azioni agrarie nel processo formulare dei agrimensori romani*; dr Anna N. Grešnych (Uniwersytet im. Łomonosowa, Moskwa, Rosja) – *Culto di Giano, aspetto giuridico*.

W sekcji drugiej wykłady wygłosili: prof. Danil O. Tuzov (Uniwersytet w Tomsku, Rosja) – *Insignificanza e contestabilità degli affari giuridici: radici romane e diritto contemporaneo*; prof. Aleksiej S. Kartzov (Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja) – *Istituto russo del diritto romano verso l'Università di Berlino (1887–1896)*; prof. Massimiliano Piras (Uniwersytet w Cagliari, Włochy) – *“Profili evolutivi delle avarie comuni”*; prof. Natalia A. Liubavina (Saratowska Państwowa Akademia Prawa, Rosja) – *Compravendita nella tradizione giuridica romana e nel diritto privato odierno*; prof. Teodor Sâmbrian (Uniwersytet w Craiova, Rumunia) – *Le servitù urbane e la recezione del diritto romano nei codici romeni della fine del XVIII e dell'inizio del XIX secolo (1765–1817)*.

Po południu odbyło się posiedzenie plenarne, które zamykało konferencję. Referaty wygłosili: prof. Ija L. Majak (Uniwersytet im. Łomonosowa, Moskwa, Rosja) – *Dionigi d'Alicarnasso come fonte sulla storia del diritto pubblico della Roma arcaica*; prof. Francesco Sini (Uniwersytet w Sassari, Włochy) – *Varr. De ling. lat. 5, 86 e il “diritto internazionale” romano (riflessioni su fides, bellum, hostis, pax)*; prof. Letizia Vacca (Uniwersytet w Rzymie [3], Włochy) – *L'evoluzione del diritto dei contratti nel diritto romano classico*; prof. Manuel Garcia Garrido (Uniwersytet UNED, Madryt, Hiszpania) – *I contratti nel diritto romano e nel diritto europeo: il nuovo Codice europeo*; prof. Leonid L. Kofanov (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa, Rosja) – *La genesi del diritto onorario nella Roma del IV sec. a. C.*

Referaty wygłoszone podczas konferencji zostaną opublikowane w czasopiśmie *Drevnee Prawo*.

Sławomir Godek *

---

* Dr Sławomir Godek – adiunkt w Katedrze Historii Ustroju i Prawa w Polsce, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa